

Осмата капка в океана от документи на бившата Държавна сигурност е вече публично достояние. С това своеобразно сравнение членът на комисията по досиета **Валери Кацунов**

откри премиерата на осмия пореден сборник на независимия държавен орган за разкриване на архивите на ДС, озаглавен „Държавна сигурност и краят на тоталитаризма“.

Заглавието подсказва, че той е посветен на последните години от съществуването на репресивната машина на БКП. В него са публикувани фототипно общо 42 документа от периода юни 1988 г. – декември 1990 г. Съставителският екип освен Валери Кацунов включва журналистката Мария Дерменджиева и историка Момчил Методиев.

„Публикуваните документи дават повод за сериозен размисъл дали краят на тоталитаризма формално приключва на 10 ноември 1989 г. или е имало един латентен период и след това“, посочи председателят на комисията **Евтим Костадинов**. По думите му темата е актуална и 23 години след промените и документите на ДС дават отговори на събитията около 10 ноември 1989 г. и след този период.

⋮

Историкът **Момчил Методиев** отбеляза, че включените в сборника документи показват не само структурното развитие на ДС, но и как системата е преживяла смяната на върха на комунистическата партия. Според него има известен период до първите демократични избори през юни 1990 г., в който Държавна сигурност е изостанала от събитията в страната. Агентурният апарат не е функционирал както преди, а кадровите

Осмата „капка“ на комисията по досиетата разкрива ДС при промените

Написано от Христо Христов
Сряда, 21 Март 2012 19:19

служители повече са се интересували от неясната си съдба. Документите категорично показват, че и след падането на Берлинската стена ДС през 1990 г. целенасочено е продължила да обслужва тясно партийните интереси на БКП и на нейния правоприемник – БСП.

Методиев откри две клишета, битувачи и до днес в публичното пространство, които архивните документи опровергават. Първото от тях е твърдението е за сигурността по време на режима и ролята на ДС за това. Историкът посочи, че още през 1988 г. ДС е регистрирала рязък скок на криминалната престъпност, но в обстоятелствата на цензура обществото не е знаело реалните факти и статистика по този проблем.

Второто клише е, че ако ДС е оставена нямало да има организирана престъпност. Според публикуваните документи веднага след промените ДС е регистрирала появата на различни форми на организираната престъпност, на които системата не е противодействала.

Обяснението му за този факт е, че ДС е била натоварена да противодейства по ясен политически и идеологически признак срещу прояви, заплашващи управляващата комунистическа партия и при промените не е била държавен орган, който да може да налага справедливост.

Мария Дерменджиева акцентира върху свидетелствата в архивните документи, че реструктурирането на Държавна сигурност в нови специални служби е станало по модел на КГБ. По думите ѝ архивите показват, че докато в тези първи месеци след промените хората са скандирали за свобода и демокрация, процесите на демократизиране са били много фасадни.

Сборникът публикува и интересни документални свидетелства, отнасящи се към въпроса за досиетата, тяхното прочистване, първите опити архивите да бъдат отворени и голямата съпротива срещу това.